

„Élő fát nem szoktunk kivágni”

Annus József parlamenti felszólalása

Pár gyalogjáró szót szeretnék ejteni a miniszterelnöki beszámoló ürügyén a magyar falu és a mezőgazdaság súlyos gondjairól. Azok számára, akik nem tudnák, sietek kijelenteni: nem vagyok agrár szakember. Külön elnézést kell kérnem azoktól, akik úgy tartják, hogy a magamfajta humán értelmiségit nem szabad a politika közelébe engedni, a gazdaság ügyeiben pedig végképp csöndre kell inteni. Mentségül, vagy tán inkább captatio benoventia-ként annyit mondanék csak: onnan jöttem, ahol a gyereket már 8–10 éves korában megtanították kapával bántani, szénát gyűjteni, lovat befogni. Azok közül tehát, akiket évszázadokon át szokás volt fölnevelni, elevenen megsütni, robotra hajtani, majd a beszolgáltatási kötelezettség elmulasztása miatt börtönbe zárni, erőszakkal kolhozba terelni. A történelem buta szereposztása, hogy a magyar parasztot 25–30 évenként újra meg újra megbotozza, előtte levetkőzteti persze.

Félő, hogy ez a vetésforgó megint idáig jutott. Varga Zoltán képviselőtársam tegnap napirend előtt megállapította, hogy a falvakban mára drámai helyzet alakult ki. Ezt látjuk mindannyian, akik járjuk a vidéket: ingerültség, sőt gyűlölködés tapasztalható jó ideje. Mindenki gyanakszik mindenkire: most vajon ki kit fog becsapni? Ki vet, ki arat jövőre? Mi lesz az átalakuló szövetkezetek dolgozóival, mi lesz, ha tömegessé válik a falusi munkanélküliség? (Az iparba ingázók egy része mára titlenül otthon ül.) Vajon milyen munkát találhat lakóhelyén? Kínzó, fájdalmas kérdések, valóban drámai helyzet közeledtét jelzik.

Két évvel a rendszerváltás után, amikor minden józanul gondolkodó ember arra várt, hogy a régít minőségileg meghaladva egy valódi tulajdonosi kör közreműködésével igazi európai szintű agrártermelést és élelmiszergazdaságot építhetünk ki, mára itt a kilátástalannak tetsző helyzet. Mitől vált azzá? Piacvesztés, nehéz örökség, tudálékosabban szólva: nehézkes, a minőségi előre-

lépésre alkalmatlan struktúra? Mind-mind igaz. De ugyanígy igaz, hogy a kormánykoalíció két olyan törvényt erőltetett át a parlamenti darálón, amelyek nem csupán a jogbiztonságot is veszélyeztetően ingatagok, de vitájuk és a megelőző idők sok-sok itt elhangzott szónoklata – elsősorban némely „természetes” szövetségnek tartott képviselő részéről – bizony már másfél-két évvel ezelőtt elhintette itt az országban annak a gyűlölködésnek a magvait, amelyek immár kihajtottak a magyar vidéken, s adja a jó sors, hogy szárbá ne szökjenek. Annyi megalázó és szégyenítő megfélemlítő kapott itt pl. az európai szinten képzett és működő magyar agrárértelmiség, hogy lassan már a kétszintes házában üldögélő tsz-nyugdíjas is elhitte, hogy a színes tévéjében ágaló szónoknak igaza van; öt bizony az a gonosz főagronómus nyomorította meg.

Ezek a szónoklatok pedig nem csupán a „zöld bárónak” titulált agrárértelmiséget alázták meg, de megfélemlítették az imént emlegetett parasztot is, mert elvitatták tőle élete értelmét: azt a sikert, amelyet ő temérdek munkával és évezredek alkalmazkodóképességével az úgynevezett kolhozrendszerben mégiscsak elért.

Ma már jól látható: a felesleges és még sok gondot okozó kárpótlási törvény nem hozta és nem hozza meg azt a paraszti fölvirágzást, amit a propaganda ígért. (Ha tréfának helye lenne itt, azt mondhatnám, úgy járt a magyar parasztság ezzel a törvénnyel, mint az a falumbeli két gyerek, akik hívatlan vendégként bekukkantottak a lakodalmas házhoz. Hazatérve édesanyjuk megkérdezte: no és kaptatok legalább valamit? Mire az egyik fiú: Laci semmit, de én majdnem kaptam egy fánkot.) A törvény persze létezik, most már arra kellene törekedni, hogy végrehajtása gyorsan és becsületesen megtörténhessék. Aki földet akar, kapja meg mielőbb, hogy vetni, és majd aratni tudjon.

Nem szerencsésebb a szövetkezeti átmeneti törvény sem. Mintha egyenesen a bizonytalanság elmélyítésére ta-

láltatott volna ki. Némelyekben emiatt hetente támad vagy a módosítására. Ezt azonban nem kellene most már megengedni, mert közös munkánkat, mármint a törvényhozást magát is nevetség tárgyává tesszük.

Azt mondjuk, hogy a magyar agrártermelés máris katasztrofális válságot mutat. Pedig még nem vagyunk a legmélyebb ponton, ha gyorsuló sebességgel tartunk is feléje. Csupán néhány – találmira kiragadott – intő jel: a talajerő utánpótlása például 1991-ben csupán ötöd része volt az öt évvel korábbinak. Miközben exportlehetőségeink drasztikusan csökkentek, megjelent a parasztság esélyeit rontó import, mert a magyar agrárgazdaság nem bír megfelelő importvédelmi rendszerral. Újabb veszélyt villant föl a kétkulcsos áfa. Az emelkedő élelmiszerárak kialakítják majd a védekezés módjait: megkerülni a kereskedelmi csatornákat, fekete adásvételekkel kivonni az árut a látható piacról. Futathat majd pénze után az adóhatóság, s vegetálhat majd a magára hagyott paraszt, aki az ártó propaganda nyomán már-már farmergazdának képzelte magát. Jön azonban a szomorú ébredés: tőke, piac és hitelek nélkül évszázados visszalépés, végül az alapokat megrendítő szétesés következik. Gyors, politikai indulatokat félretéve, racionális segítségre vár a falu. (Valódi agrárbankok, jelzáloghitelek, perspektívát mutató intézkedések tehát.) Enélkül soha nem látott végzet érheti ezt a népet: parlagon marad és elvadul a föld, amely idestova tizenegy évszázada tart el bennünk.

Múltkoriban otthon járva feltűnt nekem, hogy apám falusi háza előtt igencsak megöregedett a három meggyfa. Vágjuk ki, mondtam, indulva máris a szerszámoskamra felé: ültessünk helyükbe hibiszkusz bokrokat. Nyolcvanéves édesapám a fejét ingatta: várjunk vele, fiam, jövőre talán ad valamit. Meg aztán: élő fát nem szoktunk kivágni.

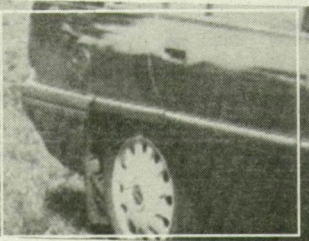
KÖZÉLETI NAPLÓ

MA

AZ MDF székházában (Római krt. 31.) 17 órától dr. Kiss Lajos ügyvéd jogi tanácsadást tart.

HOLNAP

LENCSESÉ ÉVA, a 22-es választókerület képviselője a FIDESZ-szel közösen 8–12 óra között használsruha piacot rendez a Makkosházi Általános Iskolában. Lehet ruhaneműt, játékot, cipőt eladni, cserélni vagy adományozni. Ez idő alatt a képviselő fogadóórát is tart, különös tekintettel a lakótelepen épülő parkolók ügyében.

Füstbe ment házak

Kétegyházi Molotov

(Folytatás az 1. oldalról.)

Megnyilvánulásaikból egyértelműen kitűnt, félnek, rettegnek. Meggyőződésük, a falu dühe nem kimondottan a Csurár család, hanem az egész cigányság ellen irányul. Hangsúlyozták, hogy több évtizedig békességben éltek egymással itt az emberek. Ott-tartózkodásunk alatt egy kőműves cigánnyal történt meg, hogy a Faház büféjében lebűdöscigányozták, és megfenyegették: ezután ő következik. Ennek a panasznak föltanúja volt Solt Ottilia is. A sajtó meg a rendőri szervek is elhallgatták, hogy nemcsak a három Csurár család házát, hanem ugyanazon az éjszakán tőlük több kilométeres távolságban lévő cigányházat is – feltehetően ugyanazok a személyek, hasonlóképpen – megromálták.

Az esetről Solt Ottiliával közösen tettük hivatalos feljelentést a rendőrségen. Ez még inkább fokozza a helyi cigányság félelmét, nem engedik a gyerekeket iskolába, sőt, aki tette, vidékre költöztette csemétjét, amíg a helyzet nem tisztázódik. A helyi önkormányzatnak javasoltuk, tartson egy zártkörű ülést, és közösen próbáljuk meg valahogy levezetni a feszültséget, elfogadható megoldást találni. Az ülés alatt mintegy 500–600 fős tömeg gyűlt össze az épület előtt, verték az ablakokat, és trágár szavakat skandáltak. Követelték, hogy a letartóztatott, nem cigány illetőségű személyeket azonnal szabadítsák ki, a Csurár család pedig költözzön ki a faluból.

A felbolydult kedélyek csillapítására az önkormányzat illetékese telefonon kérte a rendőrkapitányság közbenjárását. A válasz az volt: a rendőrség a maga részéről mindent megtett, és nem áll módjában újabb intézkedéseket eszközölni. A tömeg falugyűlést követelt, holott előző este tartottak már egy ilyen összejövetelt, amelyen jelen voltak a rendőrség, az önkormányzat és a lakosság képviselői. Az összejövetelen a rendőrség egy magasrangú budapesti

Megyegyűlés: Két szavazás közt egy aláírás

Csongrád megye testneveléséről, sportjáról tájékozódott tegnap ülésén a területi önkormányzat testülete. (Az erről szóló beszámoló lapunk 17. oldalán olvasható.) A megyei közgyűlés az első félévi költségvetési gazdálkodást jónak ítélte. *Ratkai Imre* alelnök hangsúlyozta, hogy míg a települési önkormányzatoknak 80-85, addig a megyéknek 90 százalék fölötti a függőségük az állami költségvetéstől. Többek között ezért: a jó gazda szemléletével járó takarékos-ságot ajánlották intézményeik figyelmébe.

A közgyűlés elfogadta a megyei önkormányzat *művelődési koncepcióját*, melyről lapunkban később részletes képet adunk.

A testület – *Lehmann István* elnök vezetésével – már a különböző témájú előterjesztések tárgyalásánál tartott, mikor a *Temes megyei küldöttség* – *Coifan Viorel*, az ottani tanács elnöke és közigazgatási vezetője: *Gavrila Viorel*, továbbá *Bodó Barna*, a külügyi kapcsolatok bizottságának vezetője, *Albert László* a prefektúra képviselőjében – lépett be a terembe, s figyelemmel kísérte a vitát, mely éppen akörül forgott, hogy a költségvetési programot ki jogosult módosítani, ebbe a körbe tartozik-e az önkormányzat egyik intézményének gazdasági igazgatója. A testület pontosította saját, korábban hozott határozatát: „zsebből előrántott” módosító indítványról nem, az írásban is indokolt javaslatról csak az illetékes bizottság véleményalkotása után határoz a testület. A délelőtti szavazási procedúra zárásként Csongrád és Temes megye képviselőtestületének elnöke aláírta az együttműködési megállapodást, majd délután előterjesztésekről, kinevezésekről, interpellációkról döntött a testület.

képviselője olyan ígéretet tett az összegyűlt több száz fős tömegnek, hogy két órán belül szabadon bocsátják a letartóztatottakat, ha aláírásgyűjtési akciót indítanak, s ezt a cigányok is aláírják. A cigányok többsége félve, a falu haragjától, aláírását adta. Erősen kifogásolható a rendőrség ezen önkényes akciója, hisz minden jogalapot nélkülöz.

A csütörtök esti falugyűlésen elszabadult a pokol. Többen elmondták, hogy a kialakult állapotot a rendőrség idézte elő. Egyrészt azzal, hogy a többszöri jelzés ellenére sem tett semmit, másrészt meg a lakosokra bízta, oldják meg ők maguk a problémákat. A tömeg engem is megpróbált rávenni arra, hogy közvetítem véleményüket a Csurár családnak, és beszéljem rá őket a kiköltözésre. Ha nem vállalom ezt vagy misszióm kudarcba fullad, a lakosság békés tüntetésbe fog. Ezt természetesen nem vállalhattam, hisz követelésük alapvető emberi és alkotmányos jogokat sért, abba viszont beleegyeztem, hogy beszélni fogok a családdal.

A kétegyházi eset kapcsán jó néhány kérdés fogalmazódott meg bennem. Jogállamiságról, parlamentáris demokrációról, Európába vezető útról beszélünk, erre esküszünk. Hogyan érvényesül mindezt a kétegyházi eset kapcsán? A rendőrség a hatalom képviselője vagy csak végrehajtója? Hogyan engedhető meg, hogy a kezelhetetlen tömegre bizzák az ilyen kérdések megoldását, amikor ezek a büntetőjogi kategóriákba tartoznak? Hogyan engedheti meg a hatalom, hogy az erőszak diadalmaskodjon az Alkotmányban foglalt jogok felett? A nyomásgyakorlásnak nincsenek politikailag is kanalizálható csatornái? Hol voltak/vannak a helyi parlamenti képviselők, az egyház képviselői? És az egyelőre válasz nélküli kérdéseket sorolhatnám tovább...

T. T.

A megélt és a hallott valóság között óriási a szakadék

Részletek Király Zoltán országgyűlési hozzászólásából

reflexiója is, holott ez a kormányzati munka mérlegre tételének alfája. Ezt kéri a közvélemény is, amely megrokknyódné értesül az újabb és újabb főhivatalnokok kinevezéséről és arról is, hogy Antall József miniszterelnök úr a tőle való személyi függőség rendszerén keresztül a koalíciós kormányzás formái keretei mögött tartalmilag az egypárti berendezkedés gyakorlatát érvényesíti.

A kormányzati piramis szilárdságát a miniszterelnök az MDF–SZDSZ-megállapodás nyomán végrehajtott alkotmánymódosítással érte el. Pontosabban e rendszerben csak a piramis csúcsa, a miniszterelnöki funkció élvez védeltséget, minden más bizonytalan, az intézményi biztonságot a kormányfőhöz való lojalitás pótolhatja.

A központi államigazgatásban a miniszterelnök úrnak sikerült elűttenie a permanens személyi háborúskodások magjait. Ahelyett, amint azt 1990 májusában ígérte: „Kialakítja egy ütőképes, korszerű, társadalmilag és anyagilag magasabb megbecsülést élvező, de kisebb létszámú és költségű államigazgatás szervezeti és működési rendjét.” Erről kellett volna beszámolni, és arról, miként teljesült az ugyancsak több mint két évvel ezelőtti ígéret, mely szerint a koalíciós kormány politikai követelményein túl az államigazgatás átszervezésénél kizárólag a szaksze-

rűség, a szakmai színvonal felemelése a cél.

Nem szól ez az anyag a kormányozottakról sem. A beszámolóból nem derül ki, hogy a többszörösen összetett válsággal küzdő, kintlódó, birkózó Magyarországról szól.

A kormány politizálási filozófiája következtében az a paradoxon helyzet állt elő, hogy a népszerűség keresése, és a népszerűség görcsös megtartására törekvés

a népszerűtlenséget erősíti.

A miniszterelnök úr 1990 májusi programadó beszédében szolt a nehézségekről, de azzal bízta az országot, hogy azok rövid távon legyűrhetők. Úgy képzelte, hogy 1990 második fele a rövid távú kiigazítás időszaka lesz majd az 1991-93 közötti középtávú átalakulás sikere teremti meg az évtized közepére várható erőteljes föllendülés előfeltételeit. A nemzeti megújódás programja ugyanezeket ismételte meg, csak arra figyelmeztetett, amit egyébként mindenki tudott, nem lehetséges azonnal eljutni a modern piacgazdaságba.

A kormány a Kupa-programban sem hangoztatta, amire a mostani beszámoló hivatkozik, hogy a gazdaság örökölt válságos helyzete nem teszi lehetővé gyors és látványos eredmények

elérését. Igaz, ez a program a hároméves tervet négyre toltá ki, de a növekedést 3 százalékos mértékben már 1992-re ígérte, majd 1993-ra 5, '94-re pedig 6 százalékos GDP-emelkedést prognosztizált.

A gyors megváltás ígéretének képe utólag nem retusálható ki, viszont

eljöttek a számonkérés évei,

amikor a nemzeti megújódásból egyelőre még csak a leépülés mutatható ki. Ezért igaz a megállapítás: „a megélt és a hallott valóság közötti távolság utoljára a Rákosi-érában volt ekkora, mint most”.

Ez a helyzet sokkal inkább bősztí, mint nyugtatja a polgárt és az a lekevesebb, ha csak legyint, hogy ezek ugyanúgy hazudnak, mint a régiek. Pedig nem hazudnak, csak félgazságokat mondanak ki, követhetetlen nemzetközi pénzügyi összefüggésekre hivatkoznak, a pillanatnyi eredményeket nem elemzik folyamatukban, hatásukban és azok árát, hátterét bemutattva.

A politikai rendszerváltás utáni sok-sok kormányprogram között egyetlen egyszer, 1990 decemberében fordult elő, hogy az előterjesztés őszintén szolt. Úgy gondolom, ez egy felnőtts ország, ahol felnőtt számba kell venni az embereket, őszintén szólni hozzájuk, és nem időlegesen kábítani. Az előterjesztés sajnos a másodikat után erősíti, és ezért számomra elfogadhatatlan. Csak egyet lehet tenni, és egyet remélek ettől a vitától, hogy nyilvánvalóvá válik mindannyiunk számára, hogy nem vagyunk még túl a nehezen. A beszámoló fölötti vita talán segítette a kormány „fölbredését” – fejezte be hozzászólását Király Zoltán.

a koalíció az egypártrendszerbeli koreográfiát követte.

Király szerint a beszámolóban el kellett volna különíteni egymástól a kormányzat közvetlen munkáját és annak közvetett hatásait. A mostani előterjesztésben ugyanis a kettő keveredik, és úgy tűnik, mintha ebben az országban mindent a kormány tenne, minden rajta múlva. Az elhatárolás egyértelműbbé tette volna a felelősségi viszonyokat is. Jó lett volna általános önértékelésről olvasni, amikor azt mérlegelik, hogy a kormányprogramon, mint mércén belül a kormány megtett-e minden tőle telhetőt; amit tett, jól tette-e; miben tévedett; mikor és miért rög-tönzött, kapkodott; mit tart megoldatlannak; mihez kér segítséget.

Elkelt volna egy átfogó áttekintés arról, hogyan változott a kormány uralma alatt az ország társadalmi és gazdasági helyzete és a folyamatok milyen irányba mutatnak: hogyan él az ország.

Igy szembesülhetett volna a kormány azzal, amit tett és ami az országban van.

Hiányzik a kormánysszervezetek önértékelő